

Uit de klei getrokken, niet op zand gebouwd

De toekomst van de Archeologische Werkgroep 'Leen de Keijzer', Houten.

Visienota 2008

Vastgesteld op de ledenvergadering van 12 april 2008.

Inhoud

1 Wat vooraf ging	p. 3
2 Waardoor we vooruit moeten kijken	3
3 Wat we willen zijn	4
4 Wat we willen doen	4
5 Hoe we dit in de toekomst willen aansturen	5
6 Wat nog nodig is	5

Bijlage 1: *Inrichting van de AWG ‘Leen de Keijzer’ (Houten), pp. 6-8*

Bijlage 2: *Publicaties van (oud)leden van de AWG ‘Leen de Keijzer’ (Houten) t/m 2008.*

(Verspreiding onder leden en op verzoek onder belangstellenden)

Bijlage 3: *Locaties waar de AWG ‘Leen de Keijzer’ tot 2008 onderzoek heeft verricht*

Bijlage 4: *Presentaties van de AWG ‘Leen de Keijzer’ tot 2008*

1 Wat vooraf ging

De Archeologische Werkgroep 'Leen de Keijzer' (Houten, verder aangeduid met AWG) bestond in 2007 veertig jaar. Ze vormt een afdeling van de Historische Kring 'Tussen Rijn en Lek'. Door de jaren heen varieerde het aantal leden / amateur archeologen van de AWG (nu een twintigtal). Hun toegewijde inzet en enthousiasme compenseerde dit wisselend ledenaantal echter ruimschoots blijkens een respectabel aantal publicaties en onderzoeken op locaties (zie *Bijlagen 2, 3 en 4*). Afhankelijk van de beschikbare tijd hebben de leden zich enerzijds ingezet om hun opgraafvaardigheden te vergroten, anderzijds spannen zij zich in om interesse, kennis en bewustzijn van het archeologisch erfgoed bij de bevolking van Houten en regio te bevorderen.

Tot het jaar 2006 hebben de activiteiten van de AWG zich hoofdzakelijk tot het grondgebied van het dorp Houten beperkt. Vanaf dat jaar zijn ook 'tGoy, Tull en 't Waal en Schalkwijk aan haar zorgen toevertrouwd, toen de daar functionerende werkgroep haar taak overdroeg. Een aantal Schalkwijkse vrijwilligers maakt inmiddels deel uit van de Houtense AWG. Incidenteel ontplooidde de Houtense AWG ook ondersteunende activiteiten in het Kromme Rijngebied.

Jarenlang ondernamen de leden hun acties vanuit het woonhuis van hun oprichter, Leen de Keijzer. Daar werden ook de vondsten opgeslagen. Ook na zijn overlijden in 1995 waarborgde zijn weduwe Henriëtte deze gastvrijheid. Vanaf 1996 ging Houten opnieuw een grote uitbreiding tegemoet door Vinex-wijken te gaan bouwen in Houten-Zuid. Dat leverde nieuwe graafopdrachten van de gemeente Houten op. De huisvesting van de AWG zou daardoor op termijn steeds meer gaan knellen.

De bouwactiviteiten waren voor de gemeente een extra impuls om naar een nieuw onderdak voor de AWG om te zien. Dit werd een schoolnoodlokaal, gevolgd door vele verhuizingen naar andere noodlokalen. Achtereenvolgende wethouders met archeologie in hun portefeuille, gesteund door burgemeester en raad, onderschreven dat deze situatie onhoudbaar was. De gemeentelijke archeologienota Gekoesterd Erfgoed legde in 2004 vast, dat er een oplossing moest komen.

Tegelijk kreeg de AWG een bredere taak dan de kernactiviteiten 'opgraven' en 'conserveren'. De AWG zou ook presentatie en educatie voor de bevolking in de Houtense regio gaan behartigen. Daarmee zouden de bewoners kennis en belangstelling kunnen ontwikkelen voor de opgeslagen geschiedenis onder hun voeten. Uiteindelijk vond de gemeente in de loop van 2004/2005 een nieuw onderkomen: de zolder van het Oude Station van Houten, na een spectaculaire verplaatsing van dit monument en een restauratie.

2 Waardoor we vooruit moeten kijken

De aanleidingen om ons te beraden op onze toekomst zijn de volgende:

- de uitbreiding van het werkgebied van de AWG, van haar taken en activiteiten;
- de toekomstige ingebruikname van de archeologiezolder;
- de gewijzigde wetgeving op archeologisch gebied;
- de vergrijzing die de AWG ook ondervindt, ondanks de beperkte ledengroei;
- de groei van de gemeente Houten.

De huisvesting begrenste tot nu toe ook de ledengroei. Daardoor kon het ledenaantal van de AWG geen gelijke tred houden met taken als educatie en presentatie, die de werkgroep op zich had genomen (zie de gemeentelijke beleidsnota Gekoesterd Erfgoed, 2004).

3 Wat we willen zijn

De AWG wil een levendig deel zijn van de gemeentelijke culturele infrastructuur met uitstraling naar de regio. Haar bestaansrecht ontleent zij naar vermogen aan de volgende kerntaken:

- signaleren, opgraven, bewaren en verzorgen van historische vondsten op en onder het bodemoppervlak, volgens vereisten voor amateur archeologen;
- documenteren en verslagleggen van hetgeen door haar is verkend of opgegraven, volgens vereisten voor amateur archeologen, om de Houtense archeologische waardenkaart aan te vullen.

Secundaire taken:

- presenteren van hetgeen door haar of anderen aan de bodem van Houten is onttrokken;
- bevorderen van de kennis van geïnteresseerden binnen de gemeente Houten of daarbuiten met publicaties, lezingen, educatieve activiteiten (onder meer gericht op de jongeren van de gemeente Houten), ledenwerving en (voorwaardelijk) openstellen van haar documentatie;
- actief volgen *en beïnvloeden* van het gemeentelijk archeologiebeleid.

De AWG wil voldoen aan de bestaande wet- en regelgeving op archeologisch gebied voor amateur archeologen. Zij streeft naar kwaliteitsstandaarden die door landelijke archeologische organisatie voor amateurs (de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, de AWN) worden nagestreefd.

De nieuwe huisvesting maakt het de AWG mogelijk zich nog actiever open te stellen voor de Houtense bevolking. Maar bovenal wil de AWG een gezellige club blijven. Daarin verbinden vrijwilligers zich onderling op hun gezamenlijke passie voor de historische kennis die zich op de bodem en in de ondergrond van Houten en regio bevindt.

De AWG bestaat uit vrijwilligers. In deze nota expliciteert de AWG haar kijk op haar toekomst. Zij zal zich bij haar toekomstige keuzes laten leiden door de hoofdlijnen in deze nota. De AWG stelt zich open voor eventuele wensen van derden, maar als vrijwilligers zullen de leden steeds bepalen in hoeverre zij aan deze wensen tegemoet willen komen.

4 Wat we willen doen

Alle activiteiten hieronder spelen zich af op archeologisch gebied.

- Het op verzoek van gemeente Houten, provincie Utrecht of derden verrichten van fysiek archeologisch bodemonderzoek.
- Het doen van veldverkenningen.
- Het onderzoeken en veilig stellen van het door haar gevonden bodemarchief.
- Het determineren en (laten) conserveren van vondsten.
- Het verzorgen van publicaties over haar onderzoeken of delen daarvan.
- Het verzorgen van of meewerken aan publieksactiviteiten.
- Het voorbereiden, samenstellen, inrichten en houden van exposities.
- Het houden van presentaties/lezingen in of buiten haar onderkomen.
- Het verzorgen/aanbieden van educatie, zoals uitleg op scholen in de gemeente Houten.
- Het werven en instrueren van nieuwe leden.
- Het ontwikkelen, instandhouden en openstellen (onder voorwaarden) van een documentatiecentrum op het gebied van de archeologie in het algemeen en van Houten in het bijzonder.

- Het (beperkt en op verzoek) openstellen van haar huisvesting voor studie en presentatie.
- Het onderhouden van goede contacten met de professionele archeologie.

5 Hoe we dit in de toekomst willen aansturen

Een rechtspersoon is noodzakelijk om fondsen te verwerven. Deze kan gevonden worden door een stichting 'Archeologie Houten' op te richten, die in ieder geval betrekkingen onderhoudt met de Historische Kring 'Tussen Rijn en Lek'. De AWG wordt dan onderdeel van deze stichting.

Een te formeren kerngroep (zie Bijlage 1) van de AWG stuurt de activiteiten aan. Daarin zitten de projectleider en enige coördinatoren van de (steun)werkgroepen.

De kerngroep van de AWG en haar (steun)werkgroepen (zie Bijlage 1) beschrijven zonodig hun werkwijze in een handleiding om de gewenste kwaliteit en continuïteit te waarborgen. De kerngroep beslist in overleg met de leden over een meerjarenbeleid, prioriteitstelling en coördinatie van de deelactiviteiten. De handleidingen vormen een aanhangsel bij deze notitie en zijn daar een onlosmakelijk geheel van.

Voor communicatie en overleg over lopende zaken, maar in het bijzonder om de leden onderling te binden, vindt gewoonlijk de éne week gestructureerd overleg plaats tussen de kerngroep en de leden, waarna nog activiteiten kunnen plaatshebben. De andere week is er werkbijeenkomst met binnen- en/of buitenactiviteiten (zaterdagochtenden). Daarnaast komt de kerngroep doorgaans éénmaal doordeweeks bijeen. Ook kunnen leden activiteiten op doordeweekse dagen afspreken.

6 Wat nog nodig is

- Verkrijging van financiële middelen om continuïteit en huisvesting te waarborgen.
- Efficiëntere inzet van de energie van de leden door verdeling van de huidige kwaliteiten in de AWG en van toekomstige leden over diverse (steun)werkgroepen (zie Bijlage 1).
- Groei van het aantal leden en inwerken van nieuwe leden.
- Bereidheid bij de aangeworven en bestaande leden om tijd, inspanning en inzet te geven aan kerntaak en/of steunwerkgroep; deelname aan de kerntaken, indien de kerngroep daarom verzoekt, voor ieder lid dat daartoe fysiek en kwalitatief in staat is.

Bijlage 1: *Inrichting van de AWG 'Leen de Keijzer' (Houten)*

Bijlage 2: *Publicaties van (oud)leden van de AWG 'Leen de Keijzer' (Houten) t/m 2008.*

(Verspreiding onder leden en op verzoek onder belangstellenden)

Bijlage 3: *Locaties waar de AWG 'Leen de Keijzer' tot 2008 onderzoek heeft verricht*

Bijlage 4: *Presentaties van de AWG 'Leen de Keijzer' tot 2008*

(Te ontwikkelen Bijlagen: handleidingen van (steun)werkgroepen.)

Bijlage 1 bij: Archeologische Werkgroep 'Leen de Keijzer', 2008. *Uit de klei getrokken, niet op zand gebouwd. De toekomst van de Archeologische Werkgroep 'Leen de Keijzer' (Houten) Visienota 2008.*

Inrichting van de AWG Leen de Keijzer (Houten)

Inhoud

Inleiding

1 Aansturing

2 Werkgroepen en Steunwerkgroepen

2.1 Werkgroepen

a Werkgroep Signaleren en Opgraven

b Werkgroep Vondstverwerking en Verslaglegging

2.2 Steunwerkgroepen

c Steunwerkgroep Documentatie, Scholing en Archivering

d Steunwerkgroep Presentatie, Educatie en Representatie

e Steunwerkgroep Instandhouding

Inleiding

Onderstaande beschrijving is geen statisch gegeven. Naar gelang de ervaringen en de behoefte kunnen de leden op hun verzoek of op initiatief van de kerngroep aansturing en inrichting van de AWG aanpassen.

Voor de leden is een volwaardig of geassocieerd lidmaatschap van de AWN noodzakelijk om de deskundigheid te bevorderen en gerechtigd te zijn aan veldwerkactiviteiten deel te nemen (vanwege verzekeringen). Ieder lid wordt geacht tevens lid te zijn van de Historische Kring 'Tussen Rijn en Lek'.

1 Aansturing

Er is een kerngroep onder leiding van een door de leden van de AWG verkozen projectleider. In deze groep zitten, behalve de projectleider enige coördinatoren uit de (steun)werkgroepen, indien gewenst beperkt tot maximaal drie, voor een periode van vier jaar.

Deze kerngroep bepaalt de hoofdlijnen van het meerjarenbeleid en heeft een aansturende rol bij de taakverdeling. De kerngroep volgt actief (de uitvoering van) het gemeentelijk beleid. De projectleider doet voorstellen voor het meerjarenbeleid en de prioriteiten, in overleg met de kerngroep. De kerngroep legt het meerjarenbeleid met de prioriteiten eens in de twee jaar voor aan de leden van de AWG en stelt dit zonedig tussentijds bij. De kerngroep geeft ook aan welke kennis en vaardigheden de AWG (op termijn) nodig heeft, gezien het beleidsplan en de prioriteiten. Iedere handeling van een lid met financiële gevolgen voor de AWG vereist tevoren de goedkeuring van de penningmeester van de AWG.

De projectleider representeert de AWG naar de instanties. Hij kan deze taak delegeren (steunwerkgroep Presentatie, Educatie en Representatie).

De kerngroep stemt de voortgang van de taakuitvoering in diverse werkgroepen onderling af, rekening houdend met het beleidsplan. Ieder lid neemt naar vermogen deel aan de kerntaken.

Doorgaans overlegt de kerngroep éénmaal per week. Minstens tweewekelijks is er overleg (op zaterdagmorgen) van de gezamenlijke AWG-leden en de kerngroep. Eén lid van de kerngroep is vergadervoorzitter van het gezamenlijke AWG-overleg. De kerngroep stelt de bespreekpunten op voor het gezamenlijke AWG-overleg.

De kerngroep ziet erop toe dat de taakuitvoering in de werkgroepen overeenstemt met wet- en regelgeving.

2 Werkgroepen en Steunwerkgroepen

De taken worden uitgevoerd in vaste werkgroepen. Daarnaast kunnen zich steunwerkgroepen vormen. Iedere (steun)werkgroep kan besluiten tot een verdere taakverdeling naar behoefte, bekwaamheid, beschikbaarheid en kwaliteitsvereisten.

Een (steun)werkgroep beschrijft haar werkzaamheden en taakverdeling in een handleiding. Ze legt die voor aan de kerngroep. De kerngroep kan bepalen dat en voor welke (onderdelen van) (steun)werkgroepen een vaste werkwijze noodzakelijk is.

Een lid van de AWG maakt zijn belangstelling kenbaar voor een (of meerdere) (steun)werkgroep(en). De kerngroep informeert de leden over de behoefte in de werkgroepen en adviseert de leden bij hun keuze.

De (steun)werkgroepen voeren hun taken autonoom uit. Iedere (steun)werkgroep wijst een coördinator aan. Een (steun)werkgroep stelt zich open voor regelmatig overleg met (een lid van) de kerngroep.

2.1 Werkgroepen

De AWG kent de volgende vaste werkgroepen:

a. Groep Signaleren en Opgraven

De leden die signaleren, vormen de ogen en oren van de AWG.

Taken: veldlopen, zich informeren over grondversturende bouwactiviteiten, waarnemingen doorgeven aan de kerngroep en, indien van toepassing, aan het betreffende meldpunt.

Voor opgravingen geldt een vaste werkwijze met taakverdeling. De werkwijze beantwoordt aan landelijke eisen (Plan van Eisen, Plan van Aanpak e.d.) De handleiding beschrijft in ieder geval de volgende taken:

de voorbereiding met instanties, verzamelen van kaartmateriaal, de werkwijze en de taakverdeling in het veld, de veiligheidsbewaking, de kartering van vondsten/sporen, vondstregistratie en fotografie.

b. Groep Vondstverwerking en Verslaglegging

Taken vondstverwerking: wassen, registratiecontrole, determineren en dateren van vondsten, opstelling vondstlijsten, restauratie, verduurzaming, depotaanlevering van vondstmateriaal, adviezen over consulteren externe deskundigen.

Verslaglegging: de werkwijze wordt per verslag / publicatie vastgesteld. Een eindredacteur coördineert de werkzaamheden, bewaakt het tijdschema en draagt zorg voor de eindredactie. De kerngroep beslist of er een publicatie volgt. De steunwerkgroep Documentatie draagt zo mogelijk literatuurbronnen aan.

Eén lid van de kerngroep coördineert de voortgang van de werkgroepen met een tijdschema. Hij/zij bespreekt de voortgang in de kerngroep en in het gezamenlijke AWG-overleg.

2.2 Steunwerkgroepen

De AWG heeft voor zover realiseerbaar de volgende steunwerkgroepen:

c. Steunwerkgroep Documentatie, Scholing en Archivering

Taken: (beheer van) documentatie, attendering op studiemateriaal, voorstellen aanschaf(beleid) documentatie, archiefonderzoek. Deze steunwerkgroep informeert de leden over scholingsmogelijkheden, zorgt voor een introductieprogramma en begeleidt nieuwkomers/jongeren. De coördinator van deze steunwerkgroep neemt op verzoek deel aan de kerngroep.

d. Steunwerkgroep Presentatie, Educatie en Representatie

Taken presentatie en educatie: archivering van vondsten, opbouw en beheer referentiecollectie, voorstellen en beheer museabele collectie.

Deze steunwerkgroep behartigt alles, waarmee de AWG informatief naar buiten treedt, (publicaties van) opgraafverslagen uitgezonderd. Ze draagt zorg voor expositie van materialen, inrichting exposities, hulpmiddelen voor presentaties, organisatie van informatie- en instructiemomenten voor derden (scholen, verenigingen e.d.) en pr. Ze verzorgt voorbereiding en ontvangst van gasten.

Taken representatie:

onderhoudt contacten over beleid en opgraafvergunningen met rijk, provincie, gemeente en andere instanties; met AWN en archeologische instellingen; verzorgt en stimuleert regionale contacten; stimuleert en steunt publicaties anders dan opgraafverslagen.

De projectleider van de AWG is in principe coördinator en zit deze steunwerkgroep voor.

e. Steunwerkgroep Instandhouding

Taken: ondersteunt acties voor fondswerving, huisvesting, ict-beheer en -instructie, werving nieuwe leden, financieel beheer, huishoudelijke zaken (onder meer een vluchtplan, EHBO, beheer van het graafmateriaal en van de inventaris van de clubruimte). Eén van de kerngroepleden neemt deel aan deze steunwerkgroep.